

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

-

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

-

Komenttinne lukuun 5.1

-

Komenttinne lukuun 5.2

-

Komenttinne lukuun 5.3

-

Komenttinne lukuun 5.4

-

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

-

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

MTK Häme kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto strategiaehdotuksesta.

Kulttuuriperintöstrategian laatimiseksi on tehty perusteellista työtä, josta haluamme antaa kiitoksemme.

Kulttuuriperintöstrategian lähtökohdat ovat hyviä ja oikeaksi tunnustettavia. Strategia toteaa kulttuuriperinnön olevan muuttuvaa ja elävää. Strategian mukaan ihmiset tuottavat, kuluttavat, muuttavat, hävittävät ja luovat kulttuuriperintöä. Siten sen arvo ja sisältö muuttuvat. Tämä strategian asenne osoittaa sen täsmäävän myös arjen kokemukseen kulttuuriympäristöstä: se muuttuu koko ajan, se saa muuttua ja sen tuleekin muuttua.

Ohjausryhmään ja työryhmään olisi ollut hyvä kutsua maanomistajajärjestöjen edustajia. Merkittävä osa kulttuuriperintöstrategian tarkoittamista kulttuuriympäristön kohteista sijaitsee yksityisillä mailla ja yksityisessä omistuksessa.

Vuoropuhelu ja kulttuuriin tutustuminen edistää myös kulttuuriympäristön arvostusta. Tämän olemme etujärjestönä kokeneet todeksi järjestäessämme ”avoimet maatilat” -tapahtumia, joissa kuka tahansa pääsee tutustumaan maatilan toimintaan ja (kulttuuri)ympäristöön. Siksi oli ilo lukea strategialuonnoksesta, että ”osallistuminen kulttuuriin on vahvasti yhteydessä luottamukseen ja muihin mukaan ottavan yhteiskunnan piirteisiin” ja ”paikallisesti tehtävä kulttuuriperintötyö tukee vaikuttamista omassa lähiympäristössä” (s. 30).

Sivulla 21 strategia esittää, että ”kasvukeskuksissa tiivistyvän rakentamisen ja maankäytön muutokset tulisi kyetä sovittamaan yhteen kulttuuriympäristöarvojen kanssa ja turvaamaan ympäristön laadukas kehittäminen”. Taustalla oleva huoli on sellainen, joka on myös maataloille hyvin tuttu. Yhteiskunnan maankäytön tarpeet ovat monesti ristiriidassa sekä yksilöiden, maatalojen että kulttuuriympäristön kanssa. Varsinkin kaupunkien ja isojen taajamien läheinen maaseutu on uhatussa asemassa. Kannatamme lämpimästi sellaisten keinojen etsintää, joilla voidaan paremmin turvata paremmin kulttuuriympäristön säilyminen ja samalla maaseudun elinkeinojen rauha.

Sivulla 33 sanotaan: ”Perinnebiotooppien hoitaminen ja niiden ennallistaminen auttavat niissä elävää runsasta uhanalaista lajistoa ja sen myötä tukee luonnon monimuotoisuutta ja jarruttaa luontokatoa. Perinneympäristöjen hoidolla on myös tärkeä maisemallinen merkitys.” Asia on meidänkin mielestämme juuri näin. Kannustammekin myös opetus- ja kulttuuriministeriötä edistämään tähän soveltuvien tukimuotojen rahoitusta.

Yhteiskunnassamme esiintyy jossain määrin niin sanottua piilolainsäädäntöä, jossa tietystä strategiasta tai ohjelmasta saattaa käytännössä tulla lain tavoin toimiva määräys. Näin tapahtuu, koska esimerkiksi kunnissa ei välttämättä aina hahmoteta tilannetta tai rohjeta käyttää kunnan kaavoitusoikeutta. Kulttuuriperintöstrategia tyytyy pääasiassa toteamaan vallitsevan tilanteen, mikä on aivan oikein, kuten tämä esimerkki sivulta 35 osoittaa: ”Esimerkiksi maatalouden, metsienhoidon, energiantuotannon, liikenteen ja rakennusalan ilmastotoimilla on suoria ja epäsuoria vaikutuksia kulttuuriperintöön ja -ympäristöön. Osa näistä vaikutuksista on kulttuuriperinnön kannalta myönteisiä, osa kielteisiä, ristiriitaisia tai vaikeasti yhteen sovitettavia.” Silti kulttuuriperintöstrategiaan olisi hyvä lisätä ”vastuunrajoituslauseke”-tyyppinen kohta selkeyden

vuoksi. Siinä vielä selkeämmin rajattaisiin, mihin halutaan vaikuttaa ja mihin ei, tai millaisia oikeudellisia vaikutuksia strategialla on ja millaisia ei ole. Esimerkinomaisesti voitaisiin mainita vaikkapa, ettei strategia pyri vaikuttamaan sen tapaisiin asioihin kuin kunnan oikeuteen muuttaa jo olemassa olevaa rakennusjärjestystä tai kaavaa tai poiketa niistä erillisellä päätöksellä, eikä strategia esimerkiksi estä kuntaa myöntämästä kaavasta poikkeavaa rakennuslupaa.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidätkö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

-

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

-

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

-

Aikio Kari
MTK Häme